

Bureau voor Archeologie Rapport 363

CF Smeetslaan 232, Castricum, gemeente Castricum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 363. CF Smeetslaan 232,
Castricum, gemeente Castricum: een bureau- en inventariserend
veldonderzoek in de vorm van boringen

auteur: M. Hanemaaijer (KNA prospector Ma)

autorisatie: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 28 juli 2016

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

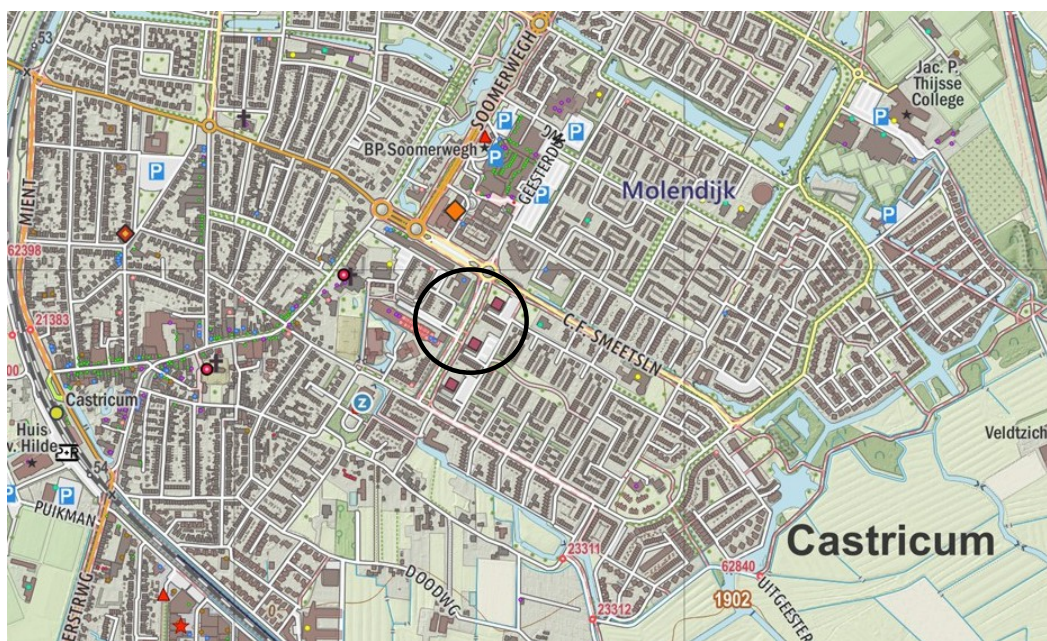
T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2016060103
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Castricum
Plaats	Castricum
Toponiem	CF Smeetslaan 232
Centrum locatie (m RD)	106.500; 506.970 (x; y)
Omvang plangebied	3.940 m ²
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4007631100 4007648100
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen
Opdrachtgever	Scholtens Projecten BV C. Keizer
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie, Bureauonderzoek en rapportage: M. Hanemaaijer (senior prospector) Veldwerk en rapportage veldwerk: R. Timmermans (senior prospector) Senior redactie: A. de Boer (senior prospector)
Kaartblad	19C
Periode van uitvoering	Juli 2016
Bevoegd gezag	Gemeente Castricum
Deskundige namens bevoegde overheid	C. van Eijk
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Ligging van het plangebied (www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	6
1	Inleiding.....	7
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	8
2	Bureauonderzoek.....	9
	2.1 Methode.....	9
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	9
	2.3 Aardkunde.....	9
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	11
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	11
	2.6 Gespecificeerde verwachting.....	14
3	Booronderzoek.....	15
	3.1 Methode.....	15
	3.2 Resultaten.....	16
	3.3 Interpretatie.....	16
4	Waardstelling en Selectieadvies.....	18
5	Conclusie.....	19
6	Advies.....	20
7	Literatuur.....	21
	Figuren.....	22
	Bijlage 1: Boorkolommen.....	38

Lijst met Figuren

Figuur 1: Ligging van het plangebied (www.opentopo.nl).....	3
Figuur 2: Ontwerptekening van het plangebied, begane grond.....	7
Figuur 3: Luchtfoto.....	22
Figuur 4: Lengtedoorsneden huidige bebouwing.....	23
Figuur 5: Plattegrond eerste verdieping.....	24
Figuur 6: Geologische kaart 1: 50 000 (Rijks Geologische Dienst 1987).....	25
Figuur 7: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster en PDOK 2014).....	26
Figuur 8: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1830).....	27
Figuur 9: Bonnekaart 1879.....	28
Figuur 10: Topografische kaart 1951.....	29
Figuur 11: Topografische kaart 1971.....	30
Figuur 12: Topografische kaart 1983.....	31
Figuur 13: Topografische kaart 1994.....	32
Figuur 14: AMK terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).....	33
Figuur 15: Detail waarnemingen en onderzoeksmeldingen ten zuidwesten van het plangebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).....	34
Figuur 16: Beleidskaart gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).....	35
Figuur 17: Waarden en verwachtingenkaart gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).....	36
Figuur 18: Boorpuntenkaart.....	37

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	11
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.....	14

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de CF Smeetslaan 232 te Castricum.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied wordt de huidige bebouwing gesloopt en zullen twee appartementencomplexen en een parkeerplaats worden gerealiseerd.

Het plangebied ligt in de monding van het Oer IJ estuarium. In de ondergrond worden zodoende wadafzettingen verwacht. De monding is verland tussen de Vroege IJzertijd en de Romeinse tijd. In de Late IJzertijd is het mondingsgebied vrijwel volledig verland en vormt zich een kwelder gebied. Alleen bij extreme stormen worden nog de zogeheten wash-over afzettingen gevormd. Kwelderdelen die niet meer overstroomd kunnen voor bewoning worden gebruikt. Ongeveer 70 m ten zuiden van het plangebied is de kwelder in de Romeinse tijd bewoond. Het is niet uitgesloten dat resten van deze Romeinse nederzetting doorlopen tot in het plangebied. Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die eventuele woonlagen kunnen bedekken (Jonge Duinafzettingen). Mogelijk heeft zich in de Middeleeuwen op de zandverstuivingen een akkerlaag gevormd.

In het plangebied zijn vijf boringen gezet tot 170 cm -mv.

Uit het booronderzoek blijkt dat de ondergrond bestaat uit een opgebracht pakket op kwelder of duinafzettingen op strandzand. In de top van de kwelderafzettingen en in de top van de duinafzettingen heeft zich een bodem gevormd.

De top van de kwelderafzettingen, het oude oppervlak, is deels verstoord geraakt als gevolg van landbouwactiviteiten en recente bouwactiviteiten. De ouderdom van de verstoring is onbekend.

In de top van de kwelder afzettingen noch in andere pakketten zijn aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Castricum.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor sloop- en bouwwerkzaamheden aan de CF Smeetslaan 232 te Castricum.

Figuur 2: Ontwerptekening van het plangebied, begane grond

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Centrum. In het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde Archeologie 4. Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij verstoringen dieper dan 40 cm -mv en groter dan 500 m².

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 3.940 m², zie fig. 2. De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot 80/100 cm. Hiermee overschrijdt het plan de vrijstellingscriteria en geldt de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 250 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) had de verkennende en karterende vorm. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 3.3, protocol 4002.¹

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer de diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

Genoemde stappen leidden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.² In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Castricum. Het ligt ten zuidwesten van de kruising van de CF Smeetslaan en de Dokter de Jonglaan. Het plangebied heeft een omvang van 3.940 m². In het plangebied bevinden zich twee panden (fig. 3). Deze hebben een gezamenlijk oppervlak van ongeveer 1420 m². Hieromheen ligt klinkerbestrating. Uit bouwtekeningen en inpandige milieukundige boringen blijkt dat een betonvloer aanwezig is (fig. 4). Hieronder ligt een kruipruimte of ligt zand tot ongeveer 80 cm -mv.

De beoogde ontwikkeling bestaat uit de sloop van de huidige bebouwing en de realisatie van twee appartementencomplexen, nieuwbouw en parkeerplaatsen (fig. 2 en 5). Op het begane grondniveau worden bergingen en parkeerplaatsen gerealiseerd. De parkeerplaatsen komen tussen de twee appartementencomplexen in en worden overdekt met een dak. Op het eerste verdiepniveau worden de woningen gerealiseerd. Ook ten westen van de appartementen is een rij parkeerplaatsen gepland. De graafwerkzaamheden voor het aanleggen van de fundering van de nieuwbouw zullen reiken tot maximaal 100 cm -mv. Tevens zullen schroefheipalen worden gebruikt.

Appartementencomplexen hebben een gezamenlijk oppervlak van ongeveer 1200 m². Ongeveer 850 m² van de nieuwbouw overlapt met de huidige bebouwing. Ongeveer 350 m² van de nieuwbouw komt ter plaatse van nu onbebouwde grond.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

1 (CCvD 2013)

2 (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services)

Tussen 4000 en 2500 v. Chr. neemt de stijging van de relatieve zeespiegel langs de Nederlandse kust af. Het gevolg is dat de getijdengebieden in Holland en Zeeland verlanden, doordat de netto ophoging van deze gebieden (door sedimentatie) groter wordt dan de stijging van de zeespiegel. Hierdoor nemen de getijdenvolumes van de mariene bekkens in Holland en Zeeland af, breiden de veengebieden zich vanuit het achterland uit, worden de getijdengeulen in de bekkens kleiner, en ontstaat een gesloten kust met strandwallen en enkele zeegaten waarop rivieren uit het achterland afwateren. Het Oer-IJ-systeem is één van die zeegaten. Dit zeegat ontwikkelt zich tijdens de verzanding van het oude zeegat van Haarlem. Ter hoogte van Beverwijk en Heemskerk vormt zich een nieuwe getijdengeul die vanaf die tijd het achterliggende gebied ging afwatert. Het zeegat van Haarlem wordt daarmee overbodig en stuift volledig dicht.

Het plangebied ligt in de voormalige monding van het Oer IJ estuarium. Het plangebied bestaat vanaf het Laat Mesolithicum tot en met de Bronstijd uit open water. Vanaf de IJzertijd vormt zich een waddegebied. In de Late IJzertijd is het mondingsgebied vrijwel volledig verland en vormt zich een kwelder gebied. Alleen bij extreme stormen worden nog de zogeheten wash-over afzettingen gevormd. Deze kunnen aan de bovenzijde van het bodemprofiel worden aangetroffen.³

Kwelderdelen die niet meer overstroomd kunnen voor bewoning worden gebruikt. Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen zijn op diverse plaatsen zandverstuivingen ontstaan die eventuele woonlagen kunnen bedekken (Jonge Duinafzettingen).

Uit een hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 blijkt de hoogte in het plangebied te variëren van 10 tot 66 cm NAP (fig. 7)

Uit milieukundige boringen die in het plangebied zijn gezet, blijkt de bodem in het buitenterrein te bestaan uit een ongeveer 50 cm dikke zandige ophooglaag. Hieronder ligt een 50 cm dikke zandige kleilaag. Hieronder ligt een zwak siltig zandpakket dat reikt tot minimaal 250 cm -mv. Onder de bebouwing ligt een 40 cm dikke betonvloer. Hieronder ligt een klei en/of zandpakket dat reikt tot minimaal 200 cm -mv.

Ten zuiden van het plangebied hebben diverse archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Hieruit blijkt de volgende bodemopbouw:

- maaiveld (0,5 m NAP) tot 10/15 cm -mv (0,4 tot 0,35 m NAP): zwak siltig donkerbruin grijs zand. Dit is de bouwvoor.
- 10/15 cm -mv tot 50 cm -mv (tot 0 m NAP): zwak siltige laag die van kleur varieert van blauwgrijs tot geelgrijs. Deze laag is een recentelijk verstoorde of opgebrachte laag.
- 50 cm -mv (0 m NAP) tot 60 cm -mv (-0,1 m NAP): donkerbruine homogene matig siltige zandlaag. Deze laag wordt geïnterpreteerd als een oude akkerlaag. Mogelijk is deze laag ontstaan in de Middeleeuwen en heeft hij zich verder in de Nieuwe Tijd ontwikkeld.
- 60 cm -mv (0,1 m NAP) tot 0,7 m -mv (-0,2 m NAP): bruine zwak siltige zandlaag. Dit is waarschijnlijk de onderzijde van de akkerlaag.
- 0,7 m -mv (-0,2 m NAP) tot 0,8 m -mv (-0,3 m NAP): licht bruingrijze zwak siltige zandlaag. Deze laag wordt geïnterpreteerd als een stuiflaag.

³ (Provincie Noord - Holland 2011)

- 0,8 m -mv (-0,3 NAP) tot 1,0 m -mv (-0,5 m NAP): Romeinse cultuurlaag die bestaat uit zwak tot matig siltige donkerbruin grijs tot bruingrijs zand. In de cultuurlaag bevinden zich aardewerk- en botfragmenten.
- Vanaf 1,0 m -mv (-0,5 m NAP): onverstoorde) kwelderafzettingen.⁴

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (fig. 6) ⁵	Formatie van Naaldwijk Zeezand en -klei Afzettingen van Duinkerke III op oudere Afzettingen van Duinkerke en Afzettingen van Duinkerke I
Bodemkunde ⁶	Bebouwde kom
Geomorfologie ⁷	Bebouwde kom
AHN (fig. 7) ⁸	Maaiveld varieert van 10 tot 66 cm NAP

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

Het kweldergebied waarbinnen het plangebied is gelegen valt in de Late IJzertijd droog en is bewoonbaar. Uit archeologisch onderzoek blijkt dat Castricum vanaf de Romeinse tijd bewoond is. De oudste vermelding van Castricum stamt uit de 10^e eeuw. De historische (middeleeuwse) kern van Castricum ligt ongeveer 150 m ten zuidwesten van het plangebied.

In het begin van de 19^e eeuw is het plangebied in gebruik als weiland (fig. 8). (fig. 9 en 10). In de jaren 70 van de 20^e eeuw is de wijk rondom het plangebied ontwikkeld (fig. 10). Het plangebied is nog in gebruik als grasland (fig. 11). In 1983 is het plangebied deels bebouwd (fig. 12). In 1994 is de huidige bebouwing aanwezig (fig. 13). Op basis van informatie uit BAG is deze gerealiseerd in 1971.⁹

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen staan weergegeven in fig.14 en 15 en staan toegelicht in tabel 2.

Vanaf ongeveer 150 m ten zuidwesten van het plangebied ligt de historische kern van Castricum. Het betreft een terrein van hoge archeologische waarde (monument 3.939)

In een gebied ten zuiden van het plangebied, met name in het gebied ten westen van de Boogaert en ten noorden van de Cieweg, zijn bij niet archeologische graafwerkzaamheden veel resten uit de Romeinse tijd aangetroffen (waarnemingen 15.129 15.132. 22.654, 37.214, 39.333, 40.178, 40.180, 40.183, 40.186 en 40.187)

4 o.a. (Dijk 2015)

5 (De Mulder 2003; Rijks Geologische Dienst 1987)

6 (Alterra Wageningen UR 2012)

7 (Alterra 2004)

8 (Kadaster en PDOK 2014)

9 (Kadaster 2013)

In het gebied hebben diverse archeologische onderzoeken plaatsgevonden (onderzoeksmeldingen 4.889, 13.196, 21.045, 43.050, 50.994, 53.110, 54.340, 54.354 en 55.925, waarnemingen 60.414, 405.782, 423.822 en 434.436). De onderzoeken bestaan uit bureau- en booronderzoek, proefsleuvenonderzoek, opgravingen en begeleidingen. Hierbij is vast komen te staan dat zich hier een nederzetting uit de Romeinse tijd bevindt. De aangetroffen resten bestaan uit verkavelingssporen, huisplattegronden, kuilen en menselijke begravingen.¹⁰

Ongeveer 60 m ten noordwesten van het plangebied heeft een bureau- en booronderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmeldingen 24.865 en 25.881). Bij het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, het plangebied is vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Op beleidskaart van de gemeente Castricum ligt het plangebied in categorie 4. Dit is het Oer-IJ gebied waarbinnen resten vanaf de Romeinse tijd kunnen voorkomen.¹¹

<i>Bron</i>	<i>omschrijving</i>
Archeologische terreinen	<p>13.939: Castricum Terrein van hoge archeologische waarde Historische kern van Castricum. De begrenzing van deze historische kern is bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000. De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de kern.</p>
Waarnemingen	<p>15.128: Castricum, Cieweg Zie verder onderzoeksmelding: 4.889</p> <p>15.129: Castricum: Cieweg Waarneming gedaan door AWN. Cultuurlaag met inheems Romeins aardewerk en pollenmonster.</p> <p>15.132: Castricum: Molendijk Waterput en aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd aangetroffen bij opgraving door werkgroep Oud-Castricum waarbij een waterput met Romeins aardewerk is aangetroffen.</p> <p>22.654: Castricum: Boogaertsweg / Cieweg Aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd aangetroffen bij graafwerkzaamheden voor een vijver.</p> <p>37.214: Castricum: Deurganck Aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen op 40 cm -mv bij de aanleg van een weg.</p> <p>39.333: Castricum: Molenwijk Bewerkt stuk bot (vuistwapen).</p> <p>40.178: Castricum Oude woongrond waarin aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd zijn aangetroffen. Twee bodemfragmenten zijn gevonden in het zavelige zand, de rand- en wandfragmenten in een woonlaag.</p> <p>40.180: Castricum: Molendijk Speelgoed van dierlijk bot, gezien de nabijheid van Romeins aardewerk vermoedelijk afkomstig uit de Romeinse tijd.</p> <p>40.183: Castricum: Molendijk Aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd op 40 cm -mv in humeuze</p>

10 (Dijk 2015; Gerritsen en Vaars 2007; Stichting Werkgroep Oud-Castricum 2012; Verduin en De Koning 2013)

11 (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011)

Bron	omschrijving
	<p>zandige laag. Aangetroffen bij 'proefonderzoekje'.</p> <p>40.186: Castricum: Molendijk - Cieweg Terra sigillata uit de Romeinse tijd secundair gebruikt als speelschijfjes.</p> <p>40.187: Castricum: Molendijk - De Boogaert Maalsteen, spinklos, dierlijk bot, bronzen vaatwerkvoet en aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd aangetroffen in stort bij de aanleg van een weg</p> <p>60.414: Castricum, de Boogaert Zie verder onderzoeksmelding: 13.196</p> <p>405.782: Castricum, de Boogaert Zie verder onderzoeksmelding: 13.196</p> <p>423.822: Castricum, De Boogaert Zie verder onderzoeksmelding: 21.045</p> <p>434.436: Castricum, De Boogaert Zie verder onderzoeksmelding: 53.110</p>
Vondstmeldingen	geen
Onderzoeksmeldingen	<p>4.889: Castricum, Cieweg; Dokter de Jonghweg, begeleiding Archeologische begeleiding door Werkgroep Oud-Castricum van een rioolsleuf en bouwput waarbij een afvalput met aardewerk, dierlijk bot, slijpsteen uit de Romeinse tijd werd aangetroffen. Waarneming bij dit onderzoek: 15.128</p> <p>13.196: Castricum, De Boogaert, booronderzoek Tijdens het veldonderzoek zijn in één boring archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd aangetroffen in een laag donkergrijs siltig zand. In twee boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, maar wel een grijze zandlaag die sterk lijkt op de vondstlaag. Het is mogelijk dat de vindplaats zich ook over dit deel van het plangebied uitstrekt en betreft waarschijnlijk een deel van het nederzettingsterrein uit de inheems-Romeinse tijd, dat onmiddellijk buiten het plangebied op verschillende locaties is aangetoond. Op grond van de resultaten van het veldonderzoek, gecombineerd met de aanwezigheid van verschillende vindplaatsen grenzend aan het plangebied, is het wenselijk zo snel mogelijk een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven uit te laten voeren. In het overige deel van het plangebied zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waardevolle vindplaatsen aangetoond. Waarnemingen bij dit onderzoek: 60.414 en 405.782</p> <p>21.045: Castricum De Boogaert, proefsleuvenonderzoek Tijdens het onderzoek zijn twee vindplaatsen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Vondsten betreffen onder andere een uit pluggen opgebouwde waterput waarin een complete pot is aangetroffen, aardewerkfragmenten en diverse grondsporen. De gaafheid van de vindplaatsen is redelijk en de conservering is goed. De vindplaatsen worden als behoudenswaardig gewaardeerd. Vindplaats 2 is direct opgegraven ivm de reeds begonnen bouwwerkzaamheden. Vindplaats 1 dient d.m.v. een opgraving ex situ te worden behouden. Waarneming bij dit onderzoek: 423.822</p> <p>43.050: Castricum,-De Boogaert vindplaats 1, De Boogaert, opgraving Vervolg op 13.196 en 21.045: Op het terrein van circa 600 vierkante meter werd een verkavelingssysteem aangetroffen uit de Romeinse tijd en enkele van noord naar zuid lopende greppels. Langs en waarschijnlijk in een van</p>

Bron	omschrijving
	<p>deze greppels zijn vier begravingen aangetroffen. Het betrof de gedeeltelijk nog in verband liggende skeletten van een paard en twee schapen (of geiten) en twee menselijke skeletten. Alle begravingen dateren uit de Romeinse tijd en waarschijnlijk in de 2^e of 3^e eeuw na Chr. Vlak bij de twee begravingen is een waterput aangetroffen.</p> <p>50.994: Castricum, de Boogaert 20, fase 2, opgraving Vervolg op 13.196 en 21.045: Bij de opgraving is een nederzetting uit de Romeinse tijd aangetroffen. Evenals tijdens fase 1 zijn er ook inhumatiegraven aangetroffen. Er lijkt sprake te zijn van een noord-zuid georiënteerde vindplaats zich uitstrekt over een hogere zandrug in het landschap.</p> <p>53.110: Castricum, De Boogaert, opgraving De aanname dat zich onder het gebouw van de oude Boogaert een centrale vindplaats van archeologisch materiaal zou moeten bevinden kon helaas niet worden bevestigd. De sloopwerkzaamheden van het oude gebouw resulteerden in een bouwput met een diepte van circa 130 cm (d.w.z. ruim onder de Inheems-Romeinse woonlaag). Direct langs de rand van het voormalige gebouw is een vondstconcentratie uit de Romeinse tijd aanwezig. Waarneming bij dit onderzoek: 434.436</p> <p>54.340: Castricum, Herinrichting Cieweg 37-49, bureauonderzoek In verband met een nieuw aan te leggen riool over een lengte van 280 m en tot een diepte van 2,5 m onder maaiveld dient een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd te worden met aanvullende verkennende boringen.</p> <p>54.354: Castricum, Herinrichting Cieweg 37-49 Castricum, booronderzoek resultaten niet beschikbaar.</p> <p>55.925: Castricum, Herinrichting Cieweg, begeleiding Rioolwerkzaamheden worden archeologisch begeleid nadat tijdens een verkennend booronderzoek een cultuurlaag is aangetroffen. De rioolwerkzaamheden vinden plaats naast zorgcentrum De Boogaert, waar in het verleden een Romeinse vindplaats is vastgesteld. Bij de aanleg van het huidige riool zijn door de AWN gestapelde potten aangetroffen die eveneens uit de Romeinse tijd dateren.</p> <p>24.685: Castricum, Raadhuisplein 1, bureauonderzoek in het plangebied worden resten uit de Late IJzertijd, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen verwacht. Daarom is geadviseerd om de nog te verstoren locaties van het plangebied te onderzoeken door middel van een Inventariserend onderzoek (IVO), uitgevoerd met een megaboort van 15 cm. Het doel is vast te stellen of de bodemopbouw intact is en of er archeologische indicatoren aanwezig zijn. Voor het onderzoeksgebied van ca. 2000 m², zijn dit 4 boringen.</p> <p>25.881: Castricum, Raadhuisplein 1, booronderzoek Op grond van het ontbreken van van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.</p>
Gemeentelijke kaart (fig. 16 en 17)	Categorie 4, Oer-IJ gebied
Bouwhistorische waarden	geen

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.

2.6 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in de monding van het Oer IJ estuarium. In de ondergrond worden zodoende wadafzettingen verwacht. De monding is verland tussen de

Vroege IJzertijd en de Romeinse tijd. In de Late IJzertijd is het mondingsgebied vrijwel volledig verland en vormt zich een kwelder gebied. Alleen bij extreme stormen worden nog de zogeheten wash-over afzettingen gevormd. Kwelderdelen die niet meer overstromen kunnen voor bewoning worden gebruikt. Ongeveer 70 m ten zuiden van het plangebied is de kwelder in de Romeinse tijd bewoond. Het is niet uitgesloten dat resten van deze Romeinse nederzetting doorlopen tot in het plangebied. Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die eventuele woonlagen kunnen bedekken (Jonge Duinafzettingen). Mogelijk heeft zich in de Middeleeuwen op de zandverstuivingen een akkerlaag gevormd.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1. Datering: Romeinse tijd – Vroege Middeleeuwen.
2. Complextype: Nederzetting.
3. Omvang: Onbekend.
4. Diepteligging: Cultuurlaag in de top van de kwelderafzettingen. Naar verwachting onder een recent verstoord bouwvoor, Middeleeuwse akkerlaag en stuifzandlaag. Waarschijnlijk tussen 40 en 90 cm -mv (-0,3 m NAP).
5. Gaafheid, conservering en verstoringen: Waarschijnlijk deels verstoord door de huidige inrichting van het plangebied.
6. Locatie: Met name buiten de huidige bebouwing.
7. Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken): Eventuele archeologische resten manifesteren zich als een archeologische laag. Een archeologische laag bestaande uit het doorwerkte oorspronkelijke sediment vermengd met archeologische indicatoren zoals fosfaatvlekken, bot-, aardewerk- en houtskoolfragmenten. Deze laag bevindt zich waarschijnlijk onder een recente bouwvoor, Middeleeuwse akkerlaag en een stuifzandlaag.

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3,¹² in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig".

Het veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek (specificatie VS03), verkennende en karterende fase.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

De kartering is opgezet uitgaande van de Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode D1:¹³

- Prospectie type: Archeologische laag.
- Datering: Bronstijd – Middeleeuwen.
- Complextypen: Huisplaats(en).
- Omvang: 500- 2000 m² (1200 m²).
- Boorgrid: 30 x 35 m.
- Boordiameter: 3 cm guts.
- Waarnemingstechniek: Boormes.

In dit onderzoek zijn vijf boringen geplaatst op een oppervlak van 3.940 m². Het grid was onregelmatig in verband met de aanwezige bebouwing, begroeiing en verhardingen.

De boringen zijn gezet met een 7 cm Edelmanboor en 3 cm guts tot op 170 cm -mv

De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Alle uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd. De opgeboorde grond is onderzocht door deze te versnijden en te verbrokkelen. De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens ASB 1.1 van het NITG-TNO. In de ASB wordt onder meer de standaardclassificatie van bodemmonsters volgens NEN 5104 gehanteerd.¹⁴ De gegevens in het veld zijn digitaal geregistreerd in het programma PIM 3.3. De X en Y coördinaten van de boringen zijn bepaald door middel van een GPS met WAAS en GLONASS correctie met een nauwkeurigheid van 3 m.

12 (CCvD 2013)

13 (Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012)

14 (Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989)

Het veldwerk is uitgevoerd op 27 juli 2016 door R. Timmermans (KNA Senior Prospector).

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen staan in fig. 18 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1.

Globaal zijn vier verschillende pakketten aangetroffen. Deze worden van onder naar boven beschreven:

Pakket 1: matig fijn, zwak siltig, licht bruingrijs zand. Het pakket is overwegend grijs van kleur en bevat schelpen. Het pakket is kalkrijk. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen en de top ligt tussen 115 en 140 cm -mv (104 en 60 cm -NAP).

Pakket 2: zandige klei en sterk siltige klei of matig siltig zand. Het pakket is kalkrijk. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 1 t/m 4 en de top ligt tussen 85 en 105 cm -mv (74 en 63 cm -NAP).

Pakket 3: zandige klei, sterk siltige klei of matig siltig zand. Het pakket is kalkloos en in boorprofielen 1, 3 en 4 humeus. De top van het pakket is vermengd met het bovenliggende pakket. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 1 t/m 4 en de top ligt tussen 85 en 60 cm -mv (36 en 49 cm -NAP).

Pakket 4: matig fijn, zwak siltig zand. Het pakket is alleen aanwezig in boorprofiel 5 tussen 130 en 60 cm -mv (10 cm NAP en 60 cm -NAP). Het pakket is overwegend kalkloos en wordt onderin geleidelijk kalkrijk. De bovenste 10 cm is humeus.

Pakket 5: matig fijn, matig of zwak siltig zand. Het pakket ligt aan het maaiveld en is kalkrijk. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. In boorprofielen 1 en 2 is het pakket tussen 25 en 60/85 humeus. In boorprofiel 2 bevat het humeuze deel van het pakket fosfaatvlekken. In boorprofielen 3 en 5 is het hele pakket humeus. In boorprofiel is de top van het pakket humeus.

Gedurende het veldwerk zijn geen archeologische indicatoren of sporen waargenomen. In boorprofiel 5 is in de verstoorde toplaag een fragment baksteen- en metselpuin waargenomen. Omdat deze in de bouwvoor zijn aangetroffen, zeer klein waren en in deze laag ook plastic is aangetroffen zijn ze niet verzameld. In boorprofiel 2 zijn in pakket 5 fosfaatvlekken aangetroffen. Deze vlekken zijn aangetroffen in de omgewerkte kwelderafzettingen of een opgebracht pakket.

De grondwaterstand tijdens het onderzoek bevond zich op gemiddeld 140 cm -mv.

3.3 Interpretatie

Pakket 1 wordt geïnterpreteerd op basis van de lithologische samenstelling en stratigrafische ligging geïnterpreteerd als strandzand.

Pakket 2 wordt op basis van de lithologische samenstelling en stratigrafische ligging geïnterpreteerd als een zandige en kleiige kwelderafzetting.

Pakket 3 wordt op basis van de humeuze bijmenging en ontkalkte top geïnterpreteerd als het oude oppervlak, de ontkalkte top van de kwelder. Het

pakket is niet geheel intact maar verstoord als gevolg van landbouwactiviteiten en mogelijk ook bij het ophogen van het terrein (pakket 5)

Pakket 4 wordt op basis van de lithologische samenstelling geïnterpreteerd als een jonge duinafzetting. In de top heeft zich een bodem gevormd. Het zand is afkomstig uit het duingebied en gevormd na de ontginning in de Middeleeuwen.

Pakket 5 betreft een (recentelijk) omgewerkt en/of opgebracht pakket. Waarschijnlijk is het pakket opgebracht voor landbouwactiviteiten en recentere bouwwerkzaamheden. De aanwezigheid van fosfaat duidt op langdurig landbouwkundig gebruik van het gebied en kan een indicator zijn voor de aanwezigheid van archeologische resten.

Het oude loopniveau in de top van de kwelderafzettingen (pakket 3) bevindt zich tussen 36 tot 49 cm -NAP. Deze diepte is vergelijkbaar met het niveau van de Romeinse cultuurlaag ten zuiden van het plangebied (ongeveer 30 cm -NAP). In het pakket zijn echter geen archeologische indicatoren als aardewerk- en botfragmenten aangetroffen. Daarom is het niet waarschijnlijk dat in het plangebied een vindplaats aanwezig is.

4 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 3.3 vormt een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

5 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

De beoogde ingreep bestaat uit de sloop van de huidige bebouwing en de realisatie van twee appartementencomplexen en parkeerplaatsen.

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in de monding van het Oer IJ estuarium. In de ondergrond zijn wadafzettingen aanwezig. In de Late IJzertijd verlandt het mondingsgebied vrijwel volledig en vormt zich een kwelder gebied.

Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen. Deze dekken de kwelderafzetting af.

Uit het booronderzoek blijkt dat de ondergrond bestaat uit een opgebracht pakket op kwelder of duinafzettingen op strandzand. In de top van de kwelderafzettingen en de duinafzettingen heeft zich een bodem gevormd.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

De top van de kwelderafzettingen, het oude oppervlak, is deels verstoord geraakt als gevolg van landbouwactiviteiten en recente bouwactiviteiten. De ouderdom van de verstoring is onbekend.

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

In de top van de kwelder afzettingen noch in andere pakketten zijn aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen

- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Niet van toepassing.

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Niet van toepassing.

6 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Castricum.

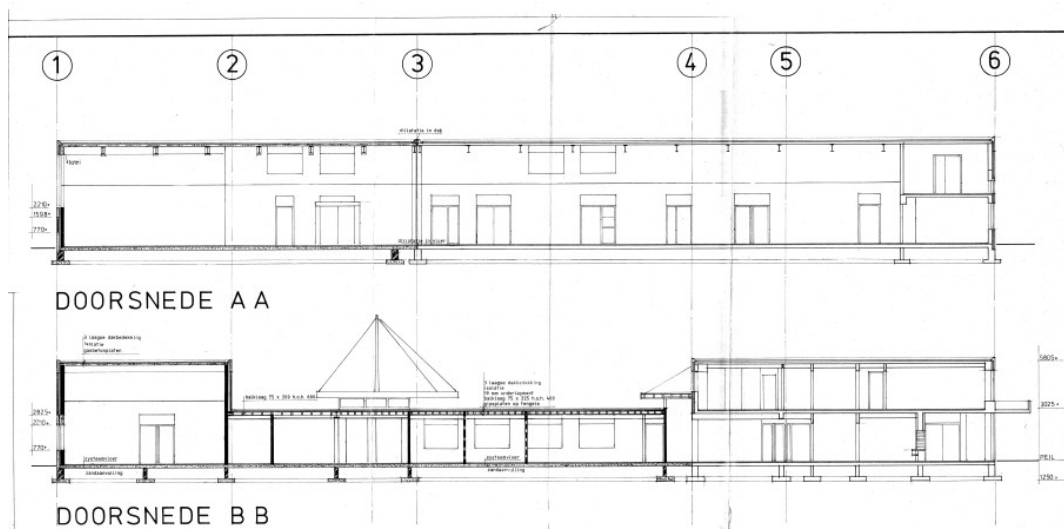
7 Literatuur

- Alkemade, M, R.M. Van Heeringen, en K Klerks. 2011. "Archeologiebeleid gemeente Castricum". V634.
- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand". Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland". *Bodemkaart 1 : 50 000*. <http://www.bodemdata.nl/>.
- Bosch, J.H.A. 2008. "Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- CCvD. 2013. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.3". Centraal College van Deskundigen.
- Dijk, D.A. 2015. "Castricum, De Boogaert Castricum (N-H.). Definitief Archeologisch Onderzoek". Steekproefrapport 2012-03/02U.
- Gerritsen, S, en J.P.L. Vaars. 2007. "Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) en definitief onderzoek 'De Boogaert', gemeente Castricum". HOLLANDIA reeks 143.
- Kadaster. 1830. "Kadastrale Veldminuten". <http://www.kadaster.nl/web/artikel/producten/Nettekeningen-18301850.htm>.
- . 2013. "BAG-Viewer". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. "AHN2 - WCS service". <http://nationaalgeoregister.nl>.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Provincie Noord - Holland. 2011. "Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie". https://maps.noord-holland.nl/GeoWebHTML5/Index.html?configBase=https://maps.noord-holland.nl/Geocortex/Essentials/GeoWeb50/REST/sites/Informatiekaart_Landschap_en_Cultuurhistorie/viewers/ILC/virtualdirectory/Resources/Config/Default.
- Rijks Geologische Dienst. 1987. "Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands: Blad Alkmaar west (19 W)".
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2016. "Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed". <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "e-depot voor de Nederlandse archeologie". <http://www.edna.nl>.
- Stichting Werkgroep Oud-Castricum. 2012. "Vondstmeldingsformulier opgraving Castricum — de Boogaert fase 3".
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- Verduin, J, en J De Koning. 2013. "Archeologische opgraving (AO) Castricum-De Boogaert (vindplaats 1, fase 1), gemeente Castricum". HOLLANDIA reeks 446.

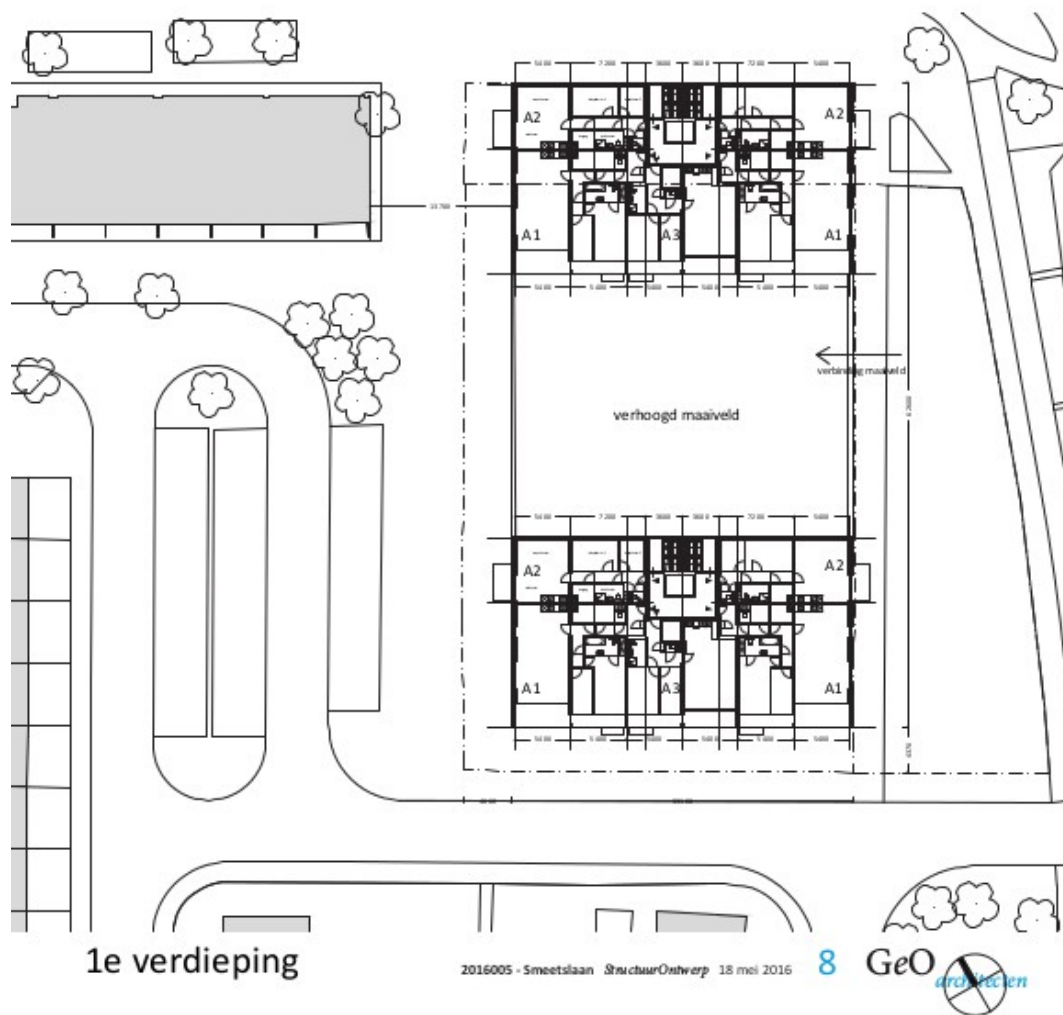
Figuren

Figuur 3: Luchtfoto.

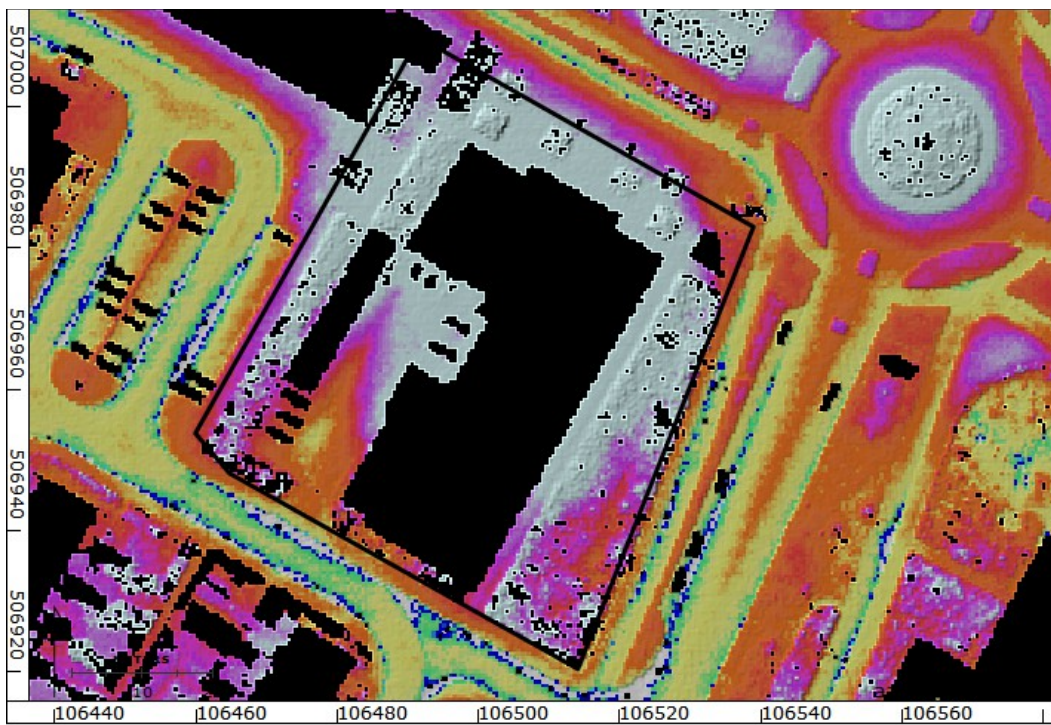
Figuur 4: Lengtedoorsneden huidige bebouwing.

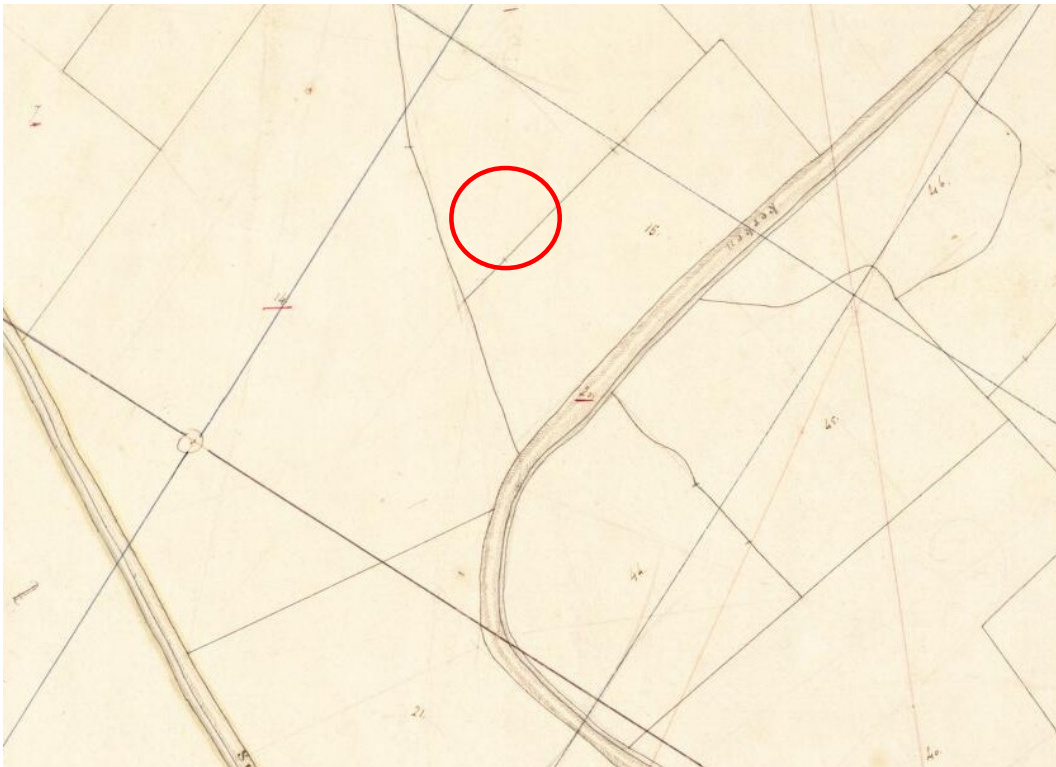
Figuur 5: Plattegrond eerste verdieping.

Figuur 6: Geologische kaart 1: 50 000 (Rijks Geologische Dienst 1987)

Figuur 7: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster en PDOK 2014).

Figuur 8: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1830).

Figuur 9: Bonnekaart 1879.

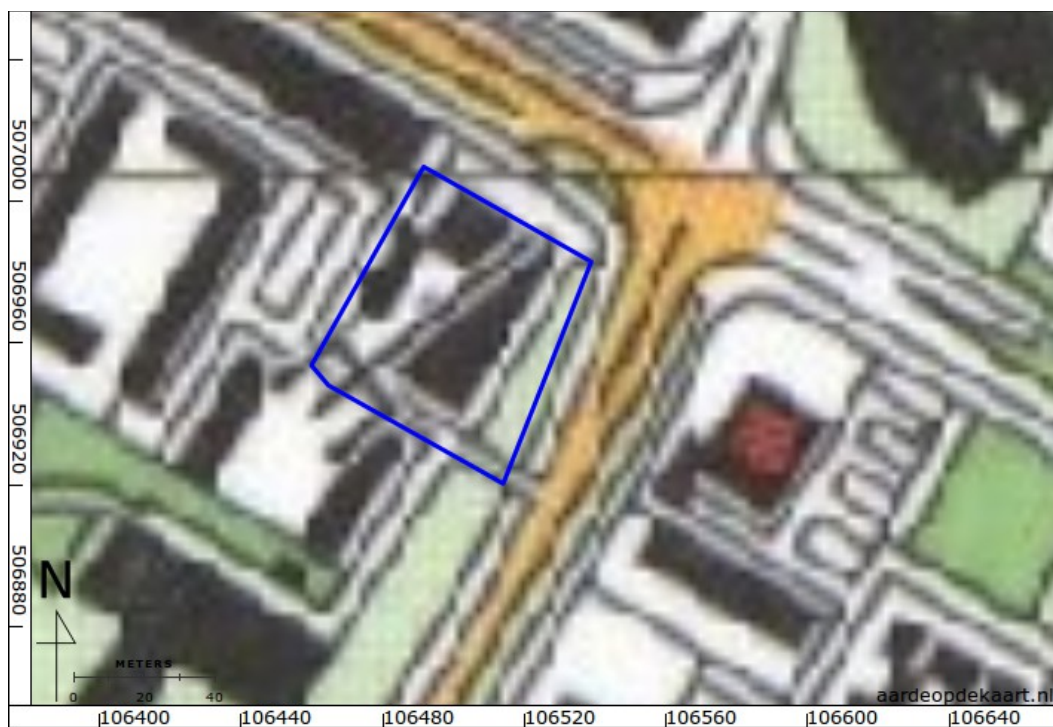
Figuur 10: Topografische kaart 1951.

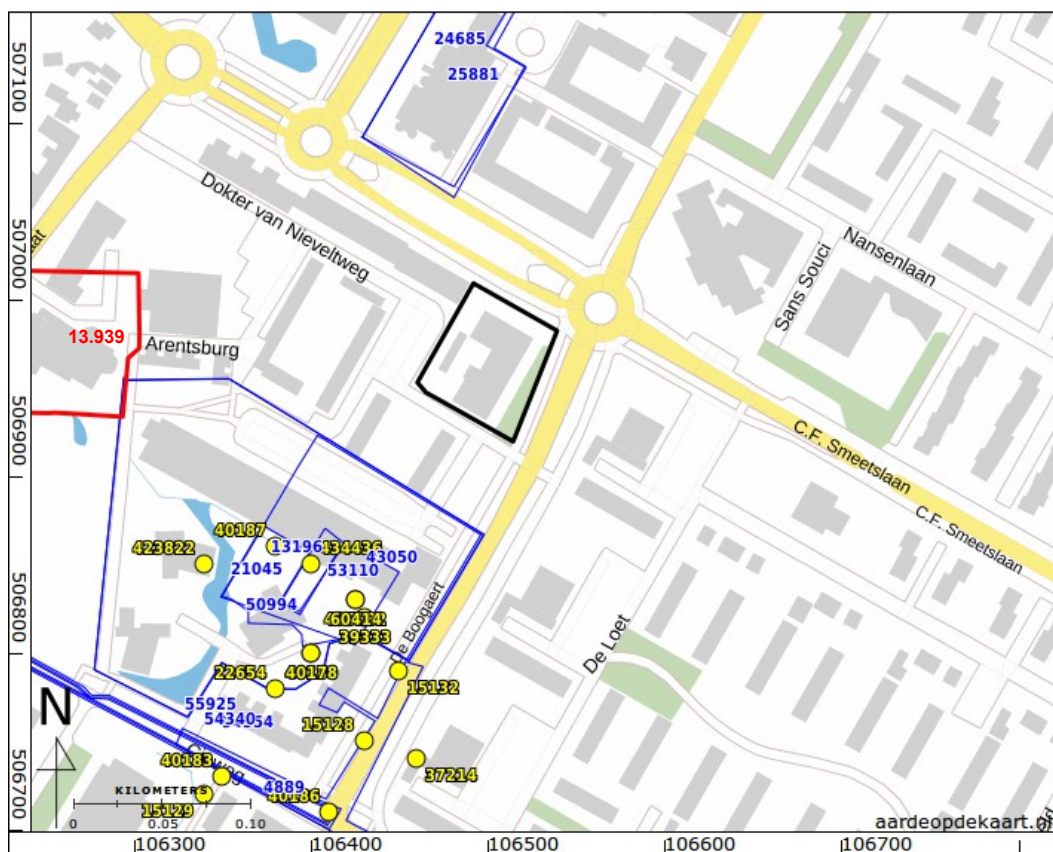
Figuur 11: Topografische kaart 1971.

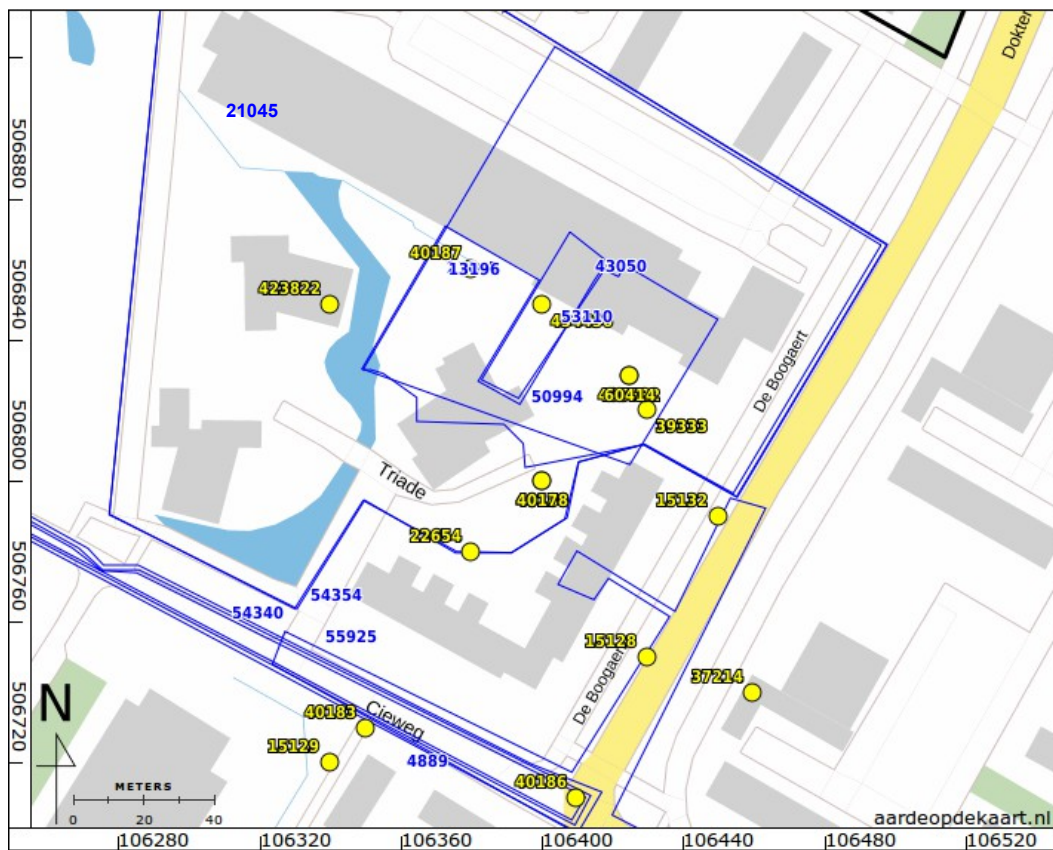
Figuur 12: Topografische kaart 1983.

Figuur 13: Topografische kaart 1994.

Figuur 14: AMK terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).

Figuur 15: Detail waarnemingen en onderzoeksmeldingen ten zuidwesten van het plangebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).

Figuur 16: Beleidskaart gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).

Figuur 17: Waarden en verwachtingenkaart gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).

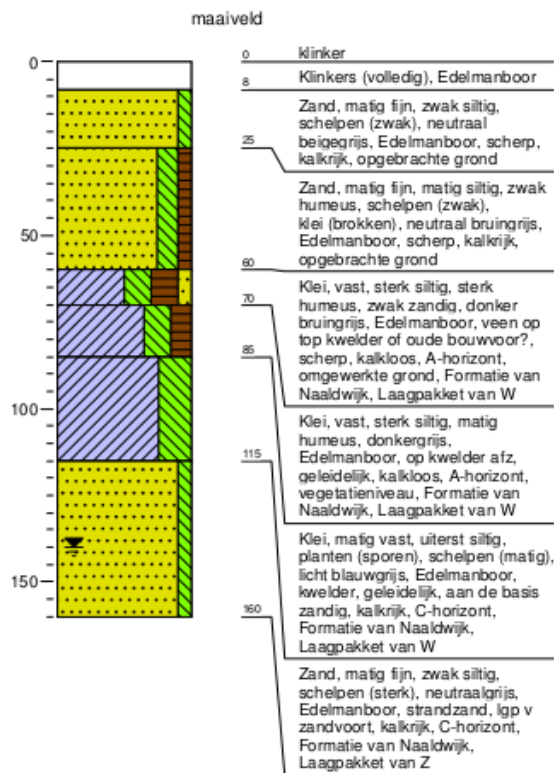

Figuur 18: Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorkolommen

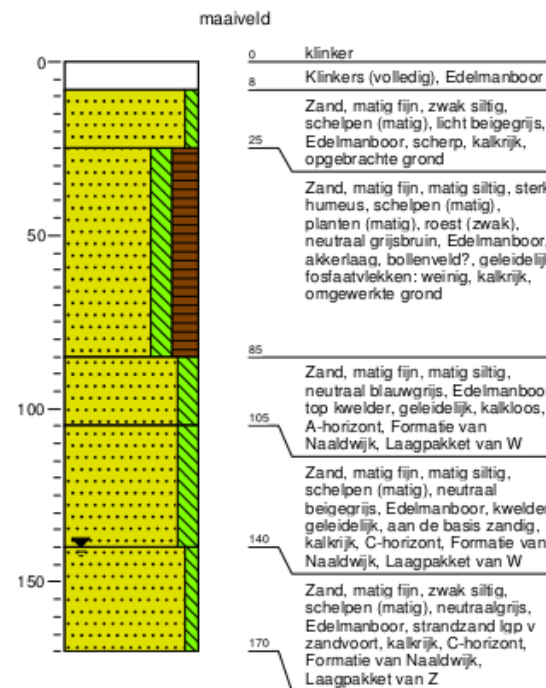
Boring: 01

X: 0,00
Y: 0,00
Datum: 27-7-2016
GWS: 140

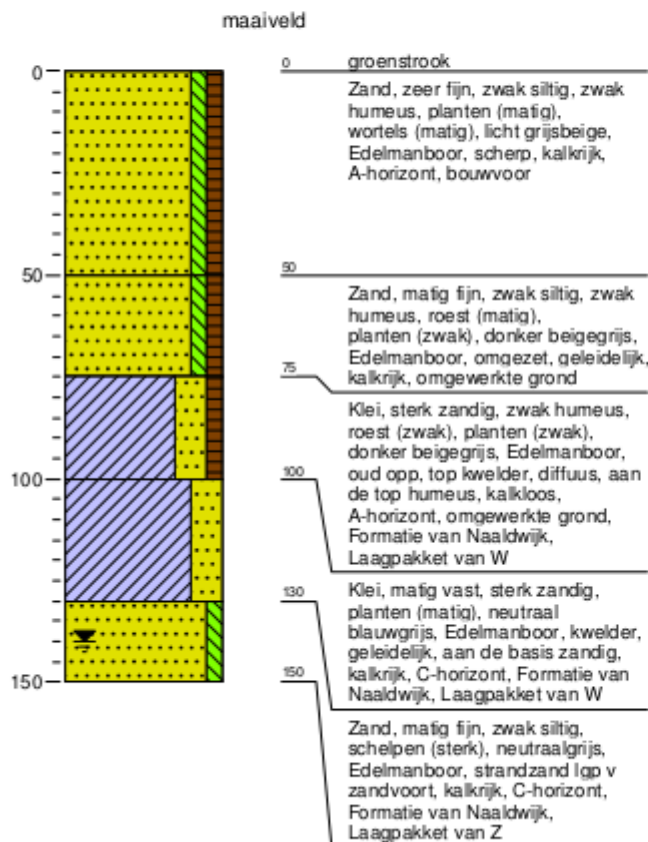
Boring: 02

X: 0,00
Y: 0,00
Datum: 27-7-2016
GWS: 140

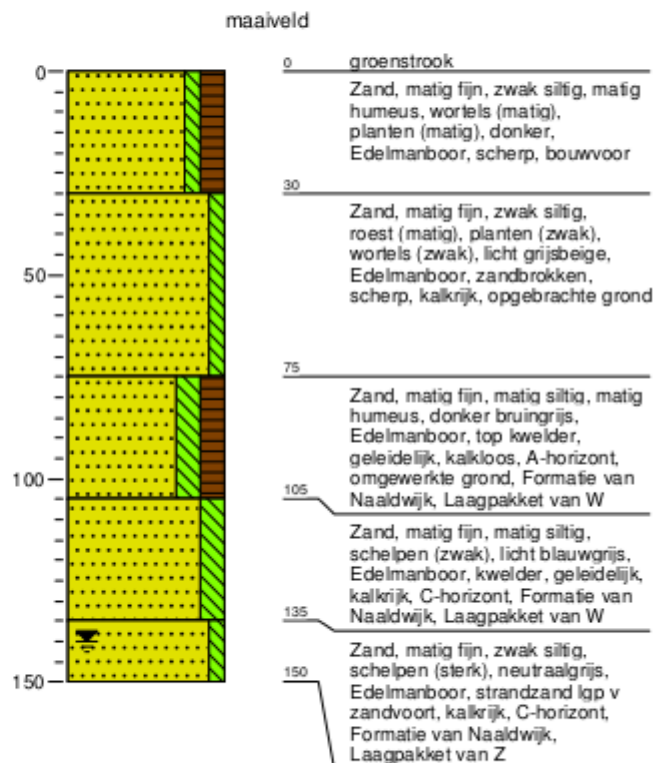
Boring: 03

X: 0,00
Y: 0,00
Datum: 27-7-2016
GWS: 140

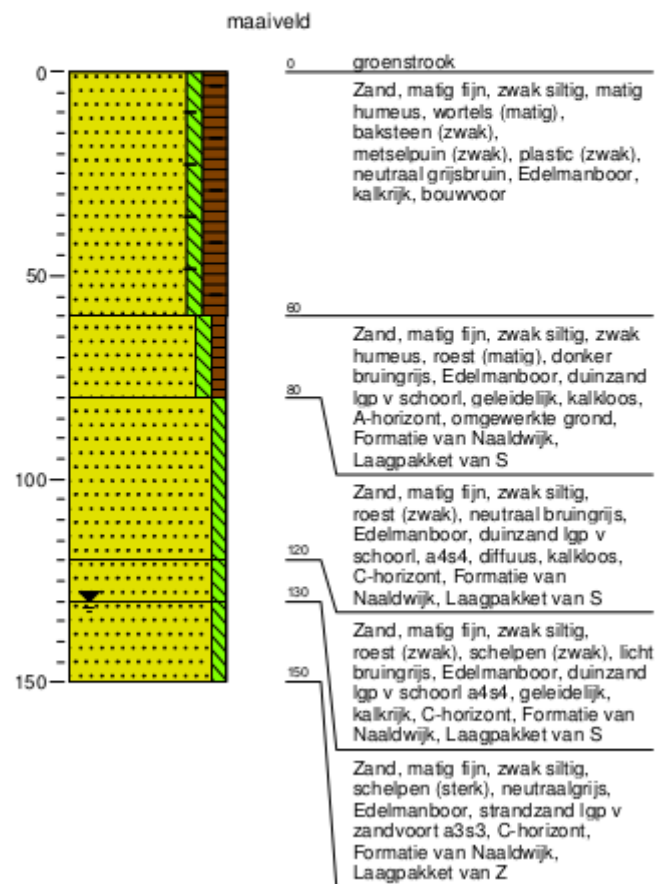
Boring: 04

X: 0,00
Y: 0,00
Datum: 27-7-2016
GWS: 140

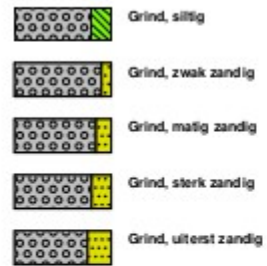
Boring: 05

X: 0,00
Y: 0,00
Datum: 27-7-2016
GWS: 130

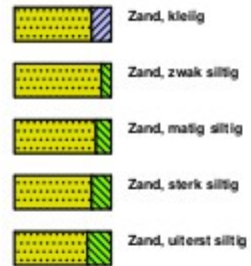

Legenda (conform NEN 5104)

grind

zand

veen

klei

leem

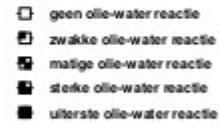
overige toevoegingen

geur

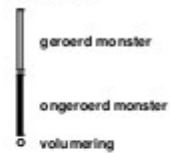
olie

p.l.d.-waarde

monsters

overig

Coördinaten van de boringen

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	106480	506955	11
2	106495	506970	38
3	106510	506932	37
4	106526	506987	39
5	106503	506999	70